

Narodni ponos v globaliziranem svetu

■ **Marijana Miljančič Ruter**, mag. prof. angl. in univ. dipl. prev., je učiteljica angleščine na *Osnovni šoli Koper*.

Društvo katoliških pedagogov Slovenije je 23. novembra 2024 priredilo šesto mednarodno konferenco pod krovnim vodilom Vzgoja za ljubezen do domovine in države. Konferenco je drugo leto gostila OŠ Notranjskega odreda Cerknica. Njen letošnji naslov Narodni ponos v globaliziranem svetu¹ je na simbolni ravni še posebej odmeval, saj je potekal na dan, posvečen izjemnemu Slovincu, generalu Rudolfu Maistru.

Vprašanja in izzivi

Govoriti o narodnem ponosu v postmoderni dobi je pogosto označeno za zastarelo in škodljivo. Organizatorji so tako udeležencem mednarodne konference v premislek zastavili naslednja vprašanja: Kako se soočamo s hitrimi spremembami v svetu ter z množičnimi migracijami? Kako se oblikuje nacionalna identiteta v dobi, ko so meje vse bolj zabrisane? Kje so prednosti in kje izzivi? Katere so naše naloge, če želimo ohraniti svojo identiteto in se hkrati ponosno vključiti v globalni svet? Kako naj narod ohrani svojo identiteto, kulturo, jezik, navade v današnjem svetu? Zakaj je to pomembno? Kako se drugi narodi vključujejo v naše okolje in kaj to pomeni za nas? Kako je na ta proces vplivala osamosvojitev Slovenije? Kam vodi pot izgrajene identitete in narodnega ponosa ter kam pot brisanja (narodne) identitete? Česa si želimo in kako bomo tja prišli?

Navdihujoča zgodba

V plenarnem delu, ki je sledil uvodnim pozdravnim nagovorom ravnateljice gostiteljske osnovne šole Ines Ožbolt in predsednice DKPS gospe Marije Žabjek, smo prisluhnili referatom gospoda Boruta Pahorja, nekdanjega predsednika Republike Slovenije, gospe Vide Petrovčič, novinarko in predavateljice, ter dr. Karla Hrena, direktorja Mohorjeve družbe v Celovcu. G. Borut Pahor je v svojem navdihujočem govoru orisal zorenje slovenskega naroda od časov taborniškega gibanja do osamo-

svojitve. To obdobje ni zaznamovalo le trpljenje, čeprav ga je slovenski narod izkusil izjemno veliko, ampak tudi zorenje narodne zavesti in samozavesti ter ponosa, ki je preraščalo okvire kulturniške skrbi za jezik. Konec prejšnjega stoletja je prinesel polno politično samozavedanje in zrelost naroda, ki se je z ustanovitvijo države kvalificiral kot nacija (državotvoren). Poudaril je, da narodni ponos ni nekaj samoumevnega. Je čustvena kategorija posameznika in skupnosti, ki se gradi v družini, šolskem okolju, preko ustanov države do posameznikove proste volje.

Prav v tej luči je pomembno omeniti apel nekdanjega predsednika vsem, ki delujejo v šolstvu, da posredujejo izjemno zgodbo o nastanku države Slovenije vsem otro-

kom – od vrtca naprej. Nastanek slovenske države je po njegovem mnenju ena najbolj navdihujočih globalnih zgodb, ki osupne mnoge po vsem svetu, s katerimi se srečuje. Sprašuje se, ali je res mogoče, da so bili v neki državi, ki je bila del nečesa, kar je razpadalo, ljudje, ki so bili v manj kot letu dni sposobni prehoditi toliko korakov: izpeljati demokratične volitve, konstituirati novo skupščino, imenovati Demosovo vladno, sprejeti dogovor vseh skupščinskih strank za plebiscit, izvesti plebiscit, na tej podlagi razglasiti samostojno državo, jo v desetdnevni vojni ubraniti in nato v pol leta umestiti na zemljevid mednarodne skupnosti. Izpostavil je, da otroci pogosto sploh nimajo priložnosti slišati za to zmagovito zgodbo, zato je pozval zbrane pedagoge, naj se dogovorijo, kako te čudovite stvari iz ne tako oddaljene preteklosti umestiti v učne načrte in predstaviti mlademu človeku, da bi začutil prvinsko moč posameznika in skupnosti, ki vzbujata upravičen ponos. Pri tem je pozdravil prizadevanja *Društva katoliških pedagogov Slovenije* ter drugih na tem področju.

Foto: Petra Duhannoy

Foto: Peter Prebil

Varujmo svoje narodne in državne korenine

G. Pahor je poudaril, da je Slovenija ob osamosvojitvi umeščala svojo geopolitično in vrednostno pripadnost Zahodu, česar Slovenci po njegovih besedah nismo jemali kot grožnjo svoji komaj pridobljeni suverenosti, temveč kot njeno logično nadaljevanje. Opozoril pa je, da čeprav »Slovenci zdaj živimo najboljši, najvarnejši, tudi najplodnejši del svoje zgodovine, te zgodovine ni konec, tudi našega razvoja narodnega vprašanja ni konec. Tudi če bi bila naša umeščenost v EU trajna, za kar nimamo zgodovinskih dokazov, naša narodna skupnost ni odrešena skrbi za razvoj narodne identitete.« Tako je treba paziti na našo državo in jo razvijati, pri čemer je nekdanji predsednik še posebej izpostavil pomen narodnega ponosa kot izraza ljubezni do lastne domovine, navdušenja nad njo in skrbi za njo, ki še zdaleč ni zastarel, postmoderen ali škodljiv. Pri tem opaza, da smo Slovenci v razvoju zastali, kot da nam primanjkuje »želje, volje in strasti, da nekaj naredimo skupaj, da poiščemo tisto, kar nas povezuje, in gremo naprej«. Svoj referat je zaključil s pozivom: »Poiščimo tisto, kar nam je skupno – ob vseh razlikah, ki so med nami – in naredimo nekaj novega in velikega, zavarujmo svoje narodne in državne korenine. Če in kolikor nam bo to uspelo, pa bo to razlog za velik ponos našega naroda, zlasti naših mladih ljudi.«

Kako vem, da sem Slovenec

Ga. Vida Petrovčič je svoj referat zastavila kot motivacijsko predavanje, pri čemer je odprla vprašanje o tem, kako prebujamo narodni ponos pri otrocih ter jih ozaveščamo o kulturni dediščini, jeziku in zgodovini naroda. Opozorila je na pogosto neustrezen odnos do narodnih simbolov. Učitelje je pozvala, naj v šoli pripravijo učno uro, pri kateri bi odgovorili na vprašanja, kdo sem, zakaj sem, to kar sem, torej Slovenec, kako vem, da sem Slovenec, na kaj sem kot Slovenec ponosen ... Izpostavila je tudi, da tako otroci kot odrasli premalo poznamo izjemne dosežke slovenskih Elanov Muskov in bi bilo treba narediti seznam izjemnih posameznikov, ki nam s svojimi dosežki upravičeno budijo ponos v svetu.

Slovenska skupnost na avstrijskem Koroškem je stabilna in živa

Plenarni del se je nadaljeval s predavanjem direktorja *Mohorjeve družbe Celovec* dr. Karla Hrena. Poudaril je, da narodnostno vprašanje na avstrijskem Koroškem nikoli ni bilo postmoderno. Predstavil je položaj Slovencev na tem območju – skupnost se je v zadnjem stoletju izjemno skrčila, a je kljub temu stabilna, živa in ekonomsko močnejša kot kadarkoli prej. Med izzivi, s katerimi se soočajo, je navedel pomanjkanje učinkovitega enotnega zastopstva narodne skupnosti. Tako se odpira vprašanje legitimnosti pri zastopanju interesov vseh koroških Slovencev. Drugi izziv je širjenje dvojezičnega predšolskega izobraževanja, ki je podvrženo volji lokalne skupnosti. Izpostavil je kakovostno mrežo zasebnih dvojezičnih vrtcev. Prenos dobrih praks iz teh vrtcev v javne vrtce je sicer zelo okrnjen; pri tem je pozval k sprejetju krovnega zakona na državni ravni, ki bi urejal to področje. Tretji izziv je z ustreznimi ukrepi privabiti izobražene mlade, da se po končanem šolanju vrnejo na Koroško. Zadnji izziv, ki ga je izpostavil dr. Hren, pa je oblikovanje vključujoče in čezmejno povezane narodne skupnosti. Po njegovem mnenju mora skupnost ob prizadevanjih za ohranitev lastne identitete ohraniti odprtost za nove člane – tako za Slovence, ki se priseljujejo, kot tudi za nemško skupnost, ki vedno bolj sprejema slovenščino.

Majhni in veliki imamo isto nalogo v globaliziranem svetu

Plenarni del mednarodne konference je sklenil predsednik *Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve* g. Lojze Peterle. Poudaril je, da imamo Slovenci številne posebnosti, na katere smo lahko upravičeno ponosni. Spomnil je, da prepogosto opozarjamo na majhnost svoje države, pri čemer na primer predstavniki iz Luksemburga tega nikoli ne počnejo, ampak izpostavljajo velike projekte, ki jih želijo izpeljati. Z grenkobo ugotavlja, da se otroci prepogosto prilagajajo tujcem in se premalo zavedajo veličine slovenskega jezika. Svoj nastop je sklenil z besedami Borisa Pahorja, da če se Kitajcem, ki jih je toliko, zdi vredno učiti kitajsko, potem se tudi njemu zdi še bolj vredno učiti slovensko.

V drugem delu so sledili referati po skupinah, pri čemer sta dve skupini od petih potekali videokonferenčno. Udeleženci tako iz Slovenije kot tudi iz sosednjih držav in Argentine so predstavili dejavnosti, s katerimi v okviru rednega pouka, formalnih in neformalnih obšolskih ali gospodarskih in drugih dejavnosti spodbujajo ljubezen do domovine in s tem narodni ponos. Predstavljene so bile številne dejavnosti, ki so lahko navdih tako za učitelje kot tudi ljudi iz drugih poklicev. Med njimi je tudi pomemben prispevek dr. Sande Ham z Univerze v Osijeku, ki ustvarja hrvaški jezik in pripoveduje o njihovi trnovi poti za ohranjanje lastnega jezika v sosednji Hrvaški.² Njihovi prispevki bodo objavljeni v e-zborniku.

Mednarodna konferenca je bila navdihujoča. Odprla je številna vprašanja o tem, kako buditi narodni ponos v svetu, ki je postal globalna vas, sodobni Babilon. Državniški govor nekdanjega predsednika g. Boruta Pahorja nas opogumlja in nam nalaga odgovornost, da pripovedujemo navdihujočo zgodbo o nastanku naše države otrokom, učencem, številne zgodbe slovenskih izseljencev pa so dokaz, da je le z narodnim ponosom, ki izvira iz ljubezni do domovine, moč stati in obstati. ❖

Opombe

- ¹ <https://www.revija-vzgoja.si/izobrazevanje/mednarodna-konferenca>.
- ² Zelo zanimiv pogovor z njo si lahko preberete v 101. številki Vzgoje.